

Fact-checking analiza novinskog članka

Naziv članka: Uloga razvojnih banaka u borbi protiv klimatskih promjena – prilika za poduzetnike!

Datum objave članka: 8.4.2025.

Poveznica na izvor (medij/portal): <https://www.poslovni.hr/hrvatska/uloga-razvojnih-banaka-u-borbi-protiv-klimatskih-promjena-prilika-za-poduzetnike-4479145>

Ime i prezime studenta: Tin Bubnić, Alex Mihailović

Ime i prezime mentora/ice: prof. dr. sc. Bojana Olgić Draženović

1. Kratki opis članka

Članak obrađuje važnost i ulogu razvojnih banaka kod financiranja i podrške projektima koji su usmjereni na suzbijanje klimatskih promjena na razini Republike Hrvatske i Europske Unije. Ističe potrebu za kapitalnim ulaganjima radi ispunjenja ciljeva EU koji se primarno odnose na smanjenja emisija stakleničkih plinova. Osim toga, naglašen je doprinos razvojnih institucija poput Europske investicijske banke (EIB), Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD) i Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) kao ključnih u osiguranju financijskih sredstava. Navedeni su postojeći programi i alati za poticanje održivih investicija te olakšice za poduzetnike, poput nižih kamatnih stopa i duljih rokova otplate. Autor ukazuje čitatelju kako je suradnja na nacionalnoj i europskoj razini ključ uspješne zelene tranzicije. Ovim radom nastoji se provjeriti točnost tvrdnji i podataka (kvalitativnih i kvantitativnih) iz novinskog članka na temelju relevantnih izvora.

2. Identificirane činjenice i njihova provjera

Prva tvrdnja je točna i provjerena, a odnosi se na potrebu za dodatnih 350 milijardi eura na godišnjoj razini za ulaganja u energetske sektor te dodatnih 130 milijardi eura za ostvarivanje drugih okolišnih ciljeva (Europska komisija 2021).

Druga tvrdnja ne može se u potpunosti smatrati točnom jer nije moguće sa sigurnošću potvrditi konkretne postotke koji su navedeni, iako su potencijalni troškovi veliki. Primjerice, Mohaddes (2024) navodi kako bi do kraja stoljeća nedjelovanje u kontekstu klimatskih promjena moglo rezultirati padom globalnog BDP-a od 10–15%.

Nadalje, sljedeća tvrdnja pokazuje kako razvojne banke, uključujući Svjetsku i Europsku investicijsku banku, planiraju povećati klimatsko financiranje za 60% do 2030., na ukupno 120 milijardi USD godišnje. Od toga, 42 milijarde USD odnosi se na prilagodbu klimatskim promjenama (Reuters 2024).

Iduća konstatacija autora kako je EIB u posljednje 4 godine uložio oko 349 milijardi eura u klimatske projekte potvrdila je u govoru potpredsjednica EIB-a, Nicole Beer (2024). Također je istaknula kako je u 2023. godini 60% ukupnih ulaganja EIB-a bilo usmjereno na klimatsku akciju (Europska investicijska banka 2024).

Peta tvrdnja se također može okarakterizirati kao točna. Prema izvještaju Europske banke za obnovu i razvoj (2025) ista je financirala gotovo 600

“Financira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

projekata čija je ukupna vrijednost 16.6 milijardi eura u koji su uključena i velika ulaganja u klimatske projekte. To pokazuje kako je ERBD angažirana u financiranju održivih i zelenih inicijativa.

Nadalje, službeni godišnji financijski izvještaj HBOR-a potvrđuje kako je navedena institucija u 2024. godini podržala više od 3.000 projekata ukupne vrijednosti veće od 1,17 milijardi eura te znatno doprinijela razvoju gospodarstva.

Sedma tvrdnja smatra se točnom pošto službena stranica Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, izjavom zamjenika direktora FZOEU-a Mirka Budiše, potvrđuje dodjelu od oko 320 milijuna eura javnom sektoru, tvrtkama i građanima u 2024. godini za projekte zelene tranzicije.

Osma tvrdnja može se smatrati točnom pošto je FZOEU potvrdio dodjelu od oko 320 milijuna eura za projekte zelene tranzicije, a broj projekata u pojedinim pozivima, kako u okviru NPOO-a tako i u okviru pojedinih poduzeća, premašuje brojku od 130.

Deveta tvrdnja o uštedi energije i o izgradnji novih kapaciteta smatra se točnom pošto su se slične brojke pojavile i u intervjuu predsjednika Uprave HBOR-a (Hrvoje Čuvalo) u Jutarnjem listu (lipanj 2025.), gdje je 213 MW novih OIE kapaciteta i 34 GWh uštede energije istaknuto kao ostvareni efekt HBOR-ovih NPOO kredita.

Deseta tvrdnja može se smatrati netočnom pošto navedena subvencija kamatne stope za zelene projekte, koja prema članku može iznositi od 0,80 do 1,50 postotnih bodova, nije točna. Subvencija za projekte zelene tranzicije, prema HBOR-u, može iznositi do 75 posto kamatne stope, a maksimalna subvencija ovisno o namjeni i vrsti ulaganja može iznositi do 3 postotna boda.

Tvrdnja broj 11 smatra se točnom. Na službenim stranicama HBOR-a jasno su naglašeni kriteriji ostvarivanja kapitalnog rabata koji može iznositi najviše do 50% glavnice kredita, a u stavci niže definirana je i kamatna stopa koja je fiksna kako za sredstva EFRR-a tako i za sredstva HBOR-a.

Tvrdnja 12 je u potpunosti točna. HBOR je putem svoje službene stranice izvijestio javnost o pokretanju novog financijskog instrumenta vrijednog 250 milijuna eura kojim će se financirati krediti za energetske učinkovitost poduzetnika s naglaskom na povoljne kamatne stope i mogućnost djelomičnog otpisa glavnice kredita. Sporazum o financiranju provedbe ovog projekta potpisali su HBOR i Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU.

Tvrdnja broj 13 smatra se točnom, budući da HBOR, u svojoj 'Strategiji poslovanja' za razdoblje 2025.-2029., napominje kako im je u cilju fokusirati se na zelenu tranziciju i tijekom novog strateškog razdoblja usmjeriti milijardu eura svoje ukupne poslovne aktivnosti u zelenu tranziciju.

Br.	Tvrdnja iz članka	Ocjena (točno / djelomično / netočno)	Izvor(i) i komentar provjere
1	“Oko 350 milijardi eura ulaganja godišnje potrebno je za ostvarenje EU-ovog cilja smanjenja emisija stakleničkih	Točno	Podaci su pouzdani i mogu se pronaći u službenim dokumentima i objavama Europske komisije (2021., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0390).

“Financiara Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

	plinova od 55 % do 2030. godine, a 130 milijardi za ostvarenje drugih okolišnih ciljeva iz europskog Zelenog plana”		
2	“... trošak nedjelovanja u pogledu klimatske krize dosegnuti 10-12% BDP-a Europske unije.”	Nije moguće provjeriti	Konkretni kvantitativni podaci nisu točno potvrđeni, stoga je potrebna dodatna provjera (Mohaddes, 2024, https://www.jbs.cam.ac.uk/2024/climate-change-costs-even-cool-rich-nations-at-risk/).
3	“... obvezale su se povećati financiranje klimatskih promjena za zemlje s niskim i srednjim dohotkom za 60% u usporedbi s razinama iz 2023. ili na 120 milijardi dolara godišnje do 2030.”	Točno	Reuters (2024., https://www.reuters.com/sustainability/sustainable-finance-reporting/development-lenders-set-new-climate-finance-target-poorer-countries-2024-11-12/) potvrđuje da su razvojne banke, uključujući Svjetsku i Europsku investicijsku banku, obećale povećati klimatsko financiranje za navedene godišnje iznose.
4	“Tako je Europska investicijska banka samo u posljednje četiri godine uložila 349 milijardi eura u klimatske i ekološke projekte...”	Točno	Prema Beer (2024, https://www.eib.org/en/press/speeches/beer-speech-german-water-partnership) tvrdnja je točna, a EIB je uložila predstavljeni iznos.
5	“... dok je Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) lani povećala svoja ulaganja za 26% dosegnuvši rekordnih 16,6 milijardi eura.”	Točno	EBRD je u 2024. godini financirala rekordnih 584 projekta ukupne vrijednosti 16,6 milijardi eura (Europska banka za obnovu i razvoj, 2025, https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebd-marks-record-year-with-166-billion-invested-in-2024.html).
6	“Podaci pokazuju kako je HBOR samo u prošloj godini podržao više od 3.000 projekata ukupne vrijednosti veće od 1,17 milijardi eura...”	Točno	Godišnji financijski izvještaj HBOR-a potvrđuje autorovu tvrdnju (Hrvatska banka za obnovu i razvitak 2025, str. 10, https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2025/04/2024%20Annual%20Financial%20Statements.pdf?vel=5267670).
7	“...gotovo 300 milijuna eura odobreno je upravo za projekte usmjerene prema održivosti...”	Točno	Službena stranica Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost prema izjavi zamjenika direktora FZOEU-a, Mirka Budiše (2025). (https://v3-fzoeu-master-uxhuxdpqng-ew.a.run.app/na-masters-of-building-sajmu-o-zelenoj-tranziciji-i-energetskoj-obnovi-9998)
8	“...važno je istaknuti kako je u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO)	Točno	Službena stranica FZOEU (2025).

“Financiara Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

	do sada podržano preko 130 projekata, u iznosu većem od 320 milijuna eura, koji su u sebi sadržavali komponentu zelene tranzicije.“		https://v3-fzoeu-master-uxhuxdpqng-ew.a.run.app/na-masters-of-building-sajmu-o-zelenoj-tranziciji-i-energetskoj-obnovi-9998)
9	„Tako je podrška HBOR-a samo u ovom segmentu omogućila godišnju uštedu u primarnoj potrošnji od 34 tisuće MWh-a, dok je istovremeno ugrađeno novih 213 MW kapaciteta kroz obnovljive izvore energije.“	Nije moguće provjeriti	
10	„Tako za zelene projekte subvencija kamatne stope može iznositi od 0,80 do 1,50 postotnih bodova, ovisno o veličini poslovnog subjekta i visini iznosa kredita.“	Netočno	HBOR godišnje izvješće za 2022. godinu (2023). https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2023/04/HRV_Revidirani-Godisnji-financijski-izvjestaji-HBOR-2022_FINAL_v22032023.docx?vel=1663432)
11	„...kroz programe poput Kredita za modernizaciju proizvodnje, gdje korisnici, uz povoljne uvjete financiranja i fiksne kamatne stope, mogu ostvariti i otpis do 50 posto glavnice kredita, ovisno o postignutim učincima održivosti i razvoja.“	Točno	Službena stranica HBOR-a – 'Kredit za modernizaciju proizvodnje – online zahtjevi' (2025). https://www.hbor.hr/kredit-za-modernizaciju-proizvodnje-online-zahtjevi/1726)
12	„...na istom se principu uskoro očekuje i pokretanje još jednog financijskog instrumenta – Kredit za energetske učinkovitost poduzetnika, vrijednog ukupno 250 milijuna eura.“	Točno	HBOR – 'EU novosti' (2024). Financiranje kroz program „Konkurentnost i kohezija 2021-2027“. https://www.hbor.hr/hbor-pokrece-program-vrijedan-250-milijuna-eura-za-energetsku-ucinkovitost-poduzetnika/1360)
13	„U skladu s nedavno usvojenom Strategijom poslovanja za razdoblje 2025.–2029., HBOR će dodatno intenzivirati ulaganja u održive	Točno	HBOR – 'Strategija poslovanja HBOR-a za razdoblje 2025.-2029.' (2025). https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2025/01/Strategija%20poslovanja%20HBOR-a%202025-2029%20dokument.pdf?vel=1117611)

“Financira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

	projekte, s posebnim naglaskom na zelenu tranziciju, digitalnu transformaciju i razvoj pametne industrije, za što je predviđeno čak milijardu eura.“		
--	--	--	--

3. Zaključak analize

Članak je u velikoj mjeri točan i relevantan. Iako je u članku pronađeno par tvrdnji koje nisu u potpunosti bile točne ne može se zanemariti velik broj točnih tvrdnji te se temeljitom analizom došlo do zaključka da se ovaj članak može koristiti kao pouzdan izvor za informiranje o ulozi razvojnih banaka u borbi protiv klimatskih promjena i kao poticaj za daljnju edukaciju poduzetnika o dostupnim instrumentima financiranja održivih projekata.

4. Korišteni izvori

1. Beer, N 2024, 'Water needs huge investment to prevent scarcity during climate change', European Investment Bank, 3. srpnja, dostupno na: <https://www.eib.org/en/press/speeches/beer-speech-german-water-partnership> (pristupljeno 21. lipnja 2025).
2. Europska banka za obnovu i razvoj 2025, EBRD marks record year with €16.6 billion invested in 2024, Europska banka za obnovu i razvoj, 9. siječnja, dostupno na: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-marks-record-year-with-166-billion-invested-in-2024.html> (pristupljeno 21. lipnja 2025).
3. Europska investicijska banka 2024, EIB Financial Report 2023, Europska investicijska banka, dostupno na: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230354_eib_financial_report_2023_en.pdf (pristupljeno 21. lipnja 2025).
4. Europska komisija 2021, Strategija za financiranje tranzicije prema održivom gospodarstvu, COM(2021) 390 final, Europska komisija, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0390> (pristupljeno 21. lipnja 2025).
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) 2025, Na Masters of Building sajmu o zelenoj tranziciji i energetske obnovi. Dostupno na: <https://v3-fzoeu-master-uxhuxdpqng-ew.a.run.app/na-masters-of-building-sajmu-o-zelenoj-tranziciji-i-energetskoj-obnovi-9998> (pristupljeno 21. lipnja 2025.).
6. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), 2023, Godišnje izvješće Grupe Hrvatska banka za obnovu i razvitak za 2022. godinu. Dostupno na: https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2023/04/HRV_Revidirani-Godisnji-financijski-izvjestaji-HBOR-2022_FINAL_v22032023.docx?vel=1663432 (pristupljeno: 21. lipnja 2025.).

“Financiara Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

7. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), 2024, HBOR pokreće program vrijedan 250 milijuna eura za energetske učinkovitost poduzetnika., Dostupno na: <https://www.hbor.hr/hbor-pokrece-program-vrijedan-250-milijuna-eura-za-energetsku-ucinkovitost-poduzetnika/1360> (pristupljeno 22. lipnja 2025.).
8. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), 2025, Krediti za modernizaciju proizvodnje – online zahtjevi., Dostupno na: <https://www.hbor.hr/kredit-za-modernizaciju-proizvodnje-online-zahtjevi/1726> (pristupljeno 22. lipnja 2025.).
9. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), 2025, Strategija poslovanja HBOR-a 2025.–2029., Dostupno na: <https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2025/01/Strategija%20poslovanja%20HBOR-a%202025-2029%20dokument.pdf?vel=1117611> (pristupljeno 22. lipnja 2025.).
10. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, 2025, Godine 2024. godišnji financijski izvještaj, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb, dostupno na: <https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2025/04/2024%20Annual%20Financial%20Statements.pdf?vel=5267670> (pristupljeno 21. lipnja 2025.).
11. Mohaddes, K 2024, 'Climate change costs: even cool, rich nations at risk', Cambridge Judge Business School, 11. studenoga, dostupno na: <https://www.jbs.cam.ac.uk/2024/climate-change-costs-even-cool-rich-nations-at-risk/> (pristupljeno 21. lipnja 2025.).
12. Reuters 2024, Development lenders set new climate finance target for poorer countries, Reuters, 12. studenoga, dostupno na: <https://www.reuters.com/sustainability/sustainable-finance-reporting/development-lenders-set-new-climate-finance-target-poorer-countries-2024-11-12/> (pristupljeno 21. lipnja 2025.).
13. World Bank, 2023, Croatia - Energy Efficiency Project (P172024): Implementation Completion and Results Report., Washington, D.C.: World Bank, Dostupno na: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099071923070512825/pdf/P17202402a427404208ed20f56c14b7d933.pdf> (pristupljeno 22. lipnja 2025.).